

MEDŽIOKLĖS TEISĖS SISTEMA LIETUVOJE IR VOKIETIJOJE: STRUKTŪRA, SUBJEKTAI IR VALDYMO PRINCIPAI

Dovaldė ZAKSAITĖ, Vytauto Didžiojo universitetas, Žemės ūkio akademija, Miškų ir ekologijos fakultetas, el.paštas:
dovalde.zaksaite@vdu.lt

Santrauka

Straipsnyje analizuojamos Lietuvos ir Vokietijos medžioklės teisinio reguliavimo sistemos, siekiant atskleisti jų struktūrinius ir funkcinius skirtumus bei panašumus. Tyrime nagrinėjama teisinės hierarchijos sandara, medžioklės teisės subjektų statusas, medžiotojo bilietai institutas ir medžiojamųjų gyvūnų rūšių, medžioklės terminų ir limitų reglamentavimas. Tyrimas grindžiamas dokumentų analizės, lyginamosios analizės, loginės analizės ir apibendrinimo metodais. Dokumentų analizės metodas taikomas vertinant nacionalinius ir Europos Sąjungos teisės aktus, leidžiančius identifikuoti teisinio reguliavimo turinį ir struktūrą. Lyginamosios analizės metodu, taikant funkcinį požiūrį, lyginami Lietuvos ir Vokietijos teisiniai sprendimai analogiškomis medžioklės valdymo problemoms spręsti. Tyrimo rezultatai rodo, kad Lietuvos centralizuotas reguliavimo modelis pasižymi norminiu aiškumu, o Vokietijos federalinė sistema – didesniu regioniniu lankstumu, leidžiančiu jautriau reaguoti į ekologines ir administracines sąlygas.

Reikšminiai žodžiai: medžioklės teisė, teisinis reguliavimas, medžiotojo bilietas, medžioklės terminai ir limitai, lyginamoji analizė.

Išvadas

Medžioklės teisės reguliavimas yra sudėtinga viešosios politikos sritis, jungianti aplinkosaugos, teisėkūros, laukinės faunos valdymo ir nuosavybės teisių apsaugos principus. Šiandieninėje Europoje, kur ekosistemų tvarumo, biologinės įvairovės užtikrinimo ir žmogaus ūkinės veiklos derinimo klausimai tampa vis aktualesni, skirtingų valstybių medžioklės teisiniai modeliai įgauna ypatingą reikšmę. Lietuva ir Vokietija yra dvi valstybės, kurių teisinės tradicijos ir valdymo struktūros skiriasi, tačiau abi susiduria su tais pačiais iššūkiais – kaip suderinti teisėtą medžioklės veiklą su laukinės gamtos apsauga ir tvarių populiacijų valdymu.

Tyrimo aktualumą lemia poreikis suprasti, kaip skirtingos teisinės sistemos reaguoja į panašius ekologinius, socialinius ir ekonominius veiksnus. Vokietijos federalinis modelis išsiskiria daugiapakopiu reguliavimu ir regioniniu prisitaikomumu, tuo tarpu Lietuvos centralizuota sistema grindžiama aiškiomis, vienodai visoje šalyje taikomomis taisyklėmis. Naujumas pasireiškia tuo, kad iki šiol šios dvi sistemos mokslinėje literatūroje dažniausiai buvo analizuojamos atskirai, o nuoseklaus jų palyginimo, akcentuojant medžioklės objektų, subjektų ir teisinės hierarchijos sąveiką, stigo. Lyginamoji analizė apima ne tik Vokietijos federalinio lygmens teisės aktus, bet ir atskirų federalinių žemių – Bavarijos ir Žemutinės Saksonijos – teisinį reguliavimą. Šios federalinės žemės pasirinktos tiksliai: Bavarija analizuojama dėl konservatyvaus požiūrio į medžioklę, o Žemutinė Saksonija – dėl medžioklės suvokimo kaip aktyvios laukinių gyvūnų valdymo priemonės. Toks tyrimo dizainas leidžia atskleisti skirtingas medžioklės teisės koncepcijas ir jų įgyvendinimo praktikas.

Tyrimo tikslas – nustatyti Lietuvos ir Vokietijos medžioklės teisinio reguliavimo tendencijas, jų poveikį medžioklės subjektams bei medžiojamųjų gyvūnų populiacijų valdymui.

Iškeltam tikslui pasiekti sprendžiami šie **uždaviniai**:

1. Išanalizuoti Lietuvos ir Vokietijos medžioklės teisinio reguliavimo struktūrą, teisės aktų hierarchiją ir kompetencijų paskirstymą.
2. Ištirti medžioklės teisės subjektų teisinį statusą ir palyginti medžiotojo bilietai instituto reglamentavimą.
3. Išanalizuoti medžioklės objektų teisinį reguliavimą, nagrinėjant medžiojamųjų gyvūnų rūšių nustatymą, medžioklės terminus ir kiekybinę kontrolės instrumentus.

Tyrimų objektas ir metodai

Tyrimų objektas – Lietuvos ir Vokietijos medžioklės teisinio reguliavimo sistemos, apimančios teisinės hierarchijos struktūrą, medžioklės teisės subjektų statusą, medžiotojo bilietai institutą bei medžiojamųjų gyvūnų rūšių, medžioklės terminų ir limitų reglamentavimą. Tyrime analizuojama, kaip skirtingų valstybių teisiniai sprendimai formuoja medžioklės valdymo praktiką, kokius poveikius daro laukinių gyvūnų populiacijų reguliavimui ir kokią sąveiką sudaro su ekologinėmis bei administracinėmis aplinkos sąlygomis.

Tyrimo metodai. Tyrime taikomi dokumentų analizės, lyginamosios analizės, loginės analizės ir apibendrinimo metodai. Dokumentų analizės metodu analizuojami nacionaliniai, Europos Sąjungos ir federalinių žemių teisės aktai (Bowen, 2009). Lyginamoji analizė grindžiama funkcinio požiūriu, leidžiančiu palyginti skirtingų teisinių sistemų sprendimus analogiškomis problemoms spręsti (Zweigert, Kötz, 1998). Loginė analizė naudojama teisės normų struktūrai ir tarpusavio ryšiams vertinti (Alexy, 2002), o apibendrinimo metodas – išvadoms formuluoti (Eisenhardt, 1989).

Tyrimų rezultatai ir jų aptarimas

1. Medžioklės teisinio reguliavimo struktūra

Lietuvos ir Vokietijos medžioklės teisės sistemos iš pirmo žvilgsnio atrodo panašios: abiejose valstybėse medžioklė suprantama kaip reglamentuota veikla, integruota į aplinkosaugos, nuosavybės teisės ir laukinės gyvūnijos apsaugos sistemą. Vis dėlto išsamesnė analizė atskleidžia skirtingus teisinio reguliavimo modelius, lemiančius nevienodus kompetencijų paskirstymo ir reguliavimo lankstumo mechanizmus. Europos Sąjungos teisė, ypač Paukščių direktyva 2009/147/EB ir Buveinių direktyva 92/43/EEB, reikšmingai veikia abiejų valstybių medžioklės reguliavimą, nustatydamas privalomus laukinių rūšių apsaugos standartus, kurie riboja ar sąlygoja nacionalinių sprendimų priėmimą.

Lietuvos medžioklės teisės struktūra

Lietuvos teisinę sistemą medžioklės srityje sudaro hierarchiškai išsidėstę teisės aktai, kurių viršūnėje yra Lietuvos Respublikos Konstitucija. Joje įtvirtinti aplinkos apsaugos ir žmogaus sveikatos apsaugos principai sudaro konstitucinį pagrindą medžioklės teisiniam reguliavimui (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 ir 54 straipsniai). Šiuos principus detalizuoja Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas – pagrindinis teisės aktas, nustatantis medžioklės organizavimo, medžiotojo statuso, medžioklės plotų naudojimo ir atsakomybės už pažeidimus pagrindus.

Medžioklės įstatymą papildo aplinkos apsauga ir laukinės gyvūnijos naudojimą reglamentuojantys įstatymai bei jų įgyvendinamieji poįstatyminiai aktai, įskaitant Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisykles. Savivaldybių lygmens institucijos šioje sistemoje dalyvauja ribotai – jos įtraukiamos į medžioklės plotų vienetų sudarymo ir ribų keitimo procedūras (Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 5 straipsnio 5 dalis), taip pat dalyvauja briedžių sumedžiojimo limitų nustatymo procese. Tai vienas iš nedaugelio atvejų, kai regioninis elementas įtraukiamas į centralizuotą medžioklės reguliavimo sistemą.

Lietuvos medžioklės teisės reguliavimas pasižymi aiškumu ir vienodumu visoje valstybės teritorijoje, tačiau kartu jam būdingas mažesnis lankstumas reaguojant į regioninius ekologinius skirtumus.

Vokietijos medžioklės teisės daugiapakopiškumas

Vokietijos teisinė sistema grindžiama federaliniu modeliu, kuriame kompetencijos tarp federalinės valdžios ir federalinių žemių yra aiškiai paskirstytos. Konstitucija (*Grundgesetz*) nustato pagrindinius nuosavybės, aplinkos apsaugos ir viešojo intereso apsaugos principus, kurie yra privalomi visoje federacijoje. Federaliniu lygmeniu galioja Federalinis medžioklės įstatymas (*Bundesjagdgesetz*), nustatantis bendruosius medžioklės teisės principus, medžiojamųjų gyvūnų rūšių sąrašą, pagrindinius draudimus, medžiotojų kvalifikacijos reikalavimus ir bendrą medžioklės organizavimo sistemą. Federalinis reguliavimas sudaro minimalų privalomą standartą visoms federalinėms žemėms, tačiau palieka joms plačią diskreciją detalizuoti medžioklės terminus, sumedžiojimo planus, teritorinius apribojimus ir kitus praktinius aspektus. Federalinių žemių įstatymai, tokie kaip Bavarijos ar Žemutinės Saksonijos medžioklės įstatymai, atlieka savarankišką reguliavimo funkciją ir leidžia prisitaikyti prie vietinių ekologinių, geografinių ir kultūrinių sąlygų. Dėl to medžioklės praktika skirtingose federalinėse žemėse gali reikšmingai skirtis.

Bavarijos ir Žemutinės Saksonijos modelių palyginimas

Lyginant atskirų federalinių žemių reguliavimą, ryškėja Vokietijos federalinės sistemos lankstumo mastas. Bavarijos medžioklės teisė pasižymi konservatyviu požiūriu ir stipriu kultūriniu aspektu – medžioklė čia suvokiama kaip kultūros ir tradicijų dalis, akcentuojamas medžiotojų parengimas, bendruomeniškumas ir teritoriniai ribojimai. Tuo tarpu Žemutinės Saksonijos modelis labiau orientuotas į praktinį ir ekologinį laukinių gyvūnų populiacijų valdymą, kuriame didesnis dėmesys skiriamas miškininkystės ir žemės ūkio interesų apsaugai bei lankstesniam medžioklės terminų taikymui. Šie skirtumai iliustruoja federalinio modelio pranašumą – galimybę pritaikyti teisinį reguliavimą prie specifinių regioninių sąlygų, kurios Vokietijoje ženkliai skiriasi pagal klimato zonas, kraštovaizdį, ūkinės veiklos pobūdį ir kultūrines tradicijas.

Lietuvos ir Vokietijos sistemų palyginimo išvalgos

Apibendrinant galima teigti, kad Lietuvos medžioklės teisės sistema yra nuosekli, centralizuota ir pasižymi norminiu aiškumu, tačiau ribotai reaguoja į regioninius ekologinius poreikius. Tuo tarpu Vokietijos federalinis modelis suteikia didesnį reguliavimo lankstumą ir leidžia federalinėms žemėms jautriau prisitaikyti prie vietinių sąlygų, nors kartu sukuria sudėtingesnę ir daugiasluoksnę teisės aktų sistemą.

Skirtumus tarp Lietuvos ir Vokietijos medžioklės teisės sistemų lemia ne tik teisinės tradicijos, bet ir objektyvūs aplinkos veiksniai, tokie kaip teritorijos dydis, ekologinė įvairovė ir administracinė sandara. Be to, Europos Sąjungos teisės įgyvendinimo mechanizmai Lietuvoje taikomi centralizuotai, o Vokietijoje – per federalinį ir federalinių žemių lygmenis, todėl praktinis ES teisės taikymas skirtingose žemėse gali skirtis.

2. Medžioklės teisės subjektai ir medžiotojo bilieto sistema

Lietuvos ir Vokietijos medžioklės teisiniai modeliai grindžiami panašia logika – medžiotojo statusas ir teisė vykdyti medžioklę siejami su kvalifikaciniais, teisių ir pareigų reikalavimais. Tačiau šių valstybių teisinės struktūros lemia esminius skirtumus tiek medžioklės teisės subjektų sistemoje, tiek medžiotojo bilieto instituto veikime.

Medžioklės subjektai Lietuvoje

Lietuvoje pagrindiniai medžioklės teisės subjektai yra fiziniai asmenys – medžiotojai – ir juridiniai asmenys, tokie kaip medžiotojų klubai ar būreliai. Medžioklės plotų naudotojai turi teisinę pareigą organizuoti medžioklę, užtikrinti apskaitą, saugumą ir laikytis teisės aktų nustatytų reikalavimų. Medžiotojo statusas suteikiamas asmeniui baigus medžiotojų mokymo kursus, atlikus stažuotę ir sėkmingai išlaikius kvalifikacinį egzaminą.

Žemės savininkai turi tam tikrų teisių medžioklės plotuose, tačiau jų teisė medžioti nėra automatinė ir siejama su naryste medžiotojų asociacijoje arba sutartiniais santykiais. Lietuvos Respublikos teisėje laukiniai gyvūnai laikomi

valstybės ištekliumi (*res communis*), todėl nei žemės savininkas, nei medžiotojas neįgyja nuosavybės teisės į laukinę fauną iki teisėto gyvūno sumedžiojimo (Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 4 straipsnis 1 dalis).

Medžiotojai turi teisę naudoti medžiojamųjų gyvūnų išteklius ir pareigą juos saugoti, gausinti, gerinti jų gyvenamosios aplinkos sąlygas, laikytis teisės aktų, saugaus elgesio ir medžioklės etikos normų (Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 14 straipsnio 5 dalis). Nors medžiotojo bilietas išduodamas neterminuotai, praktinė teisė medžioti siejama su galiojančiais ginklų leidimais, dokumentų tvarkymu ir atsakomybe už teisės aktų pažeidimus.

Medžioklės subjektai Vokietijoje

Vokietijoje medžioklės teisės subjektų sistema yra diferencijuota ir tiesiogiai susieta su žemės nuosavybe. Skiriami du pagrindiniai institutai: medžioklės teisė (*Jagdrecht*) kaip iš nuosavybės teisės kylanti teisė ir medžioklės vykdymo teisė (*Jagdausübungsrecht*) kaip praktinė teisė vykdyti medžioklę. Žemės savininkas, turintis žemės sklypą, atitinkantį federaliniame įstatyme nustatytą minimalų dydį, įgyja savarankišką medžioklės teisę ir gali sudaryti privatų medžioklės plotą (*Eigenjagdbezirk*) (Bundesjagdgesetz § 7). Federalinės žemės turi teisę nustatyti didesnę minimalų plotą; pavyzdžiui, Bavarijoje ši riba siekia 81,755 ha (Bayerisches Jagdgesetz Art. 9).

Mažesni žemės sklypai automatiškai įtraukiami į medžioklės bendrijas (*Jagdgenossenschaft*), kurios kolektyviai įgyvendina medžioklės teisę ir sprendžia dėl medžioklės organizavimo bei nuomos. *Jagdgenossenschaft* nėra privati organizacija – tai viešasis korporacinis vienetas, privalomai apjungiantis visus smulkius žemės savininkus (Bundesjagdgesetz § 8–10).

Vokietijos medžioklės teisėje taip pat įtvirtinta *Hegepflicht* – teisinė pareiga rūpintis laukinės faunos apsauga, populiacijų struktūra, buveinių būkle ir miškų apsauga (Bundesjagdgesetz § 1 Absatz 2). Šis principas reiškia, kad medžioklės subjektai turi ne tik teisę naudoti laukinius gyvūnus, bet ir pareigą palaikyti ekologinę pusiausvyrą.

Svarbu paminėti, kad Vokietijos teisėje laukiniai gyvūnai laikomi *res nullius* – daiktais, nepriklausančiais jokiam subjektui iki jų teisėto pasisavinimo (Bürgerliches Gesetzbuch § 960 Absatz 1). Teisė juos pasisavinti (*Aneignungsrecht*) suteikiama tik subjektui, turinčiam galiojančią medžioklės vykdymo teisę konkrečiame revyre (Bundesjagdgesetz § 4).

Medžiotojo bilieto institutų lyginimas

Lietuvos teisėje medžiotojo bilietas gali būti išduodamas tik asmenims, sulaukusiems 18 metų. Jis išduodamas neterminuotai po vienkartinio kvalifikacijos patikrinimo – baigus medžiotojų mokymo kursus, atlikus stažuotę ir išlaikius egzaminus (Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 14 straipsnio 1 dalis). Vėlesnė kontrolė vykdoma per ginklų leidimų sistemą ir administracinę atsakomybę. Medžiotojo bilietas gali būti pateikiamas skaitmenine arba popierine forma.

Vokietijoje medžiotojo bilietas (*Jagdschein*) išduodamas asmenims, sulaukusiems 18 metų, ir galioja nuo vienerių iki trejų metų (Bundesjagdgesetz § 15 Absatz 2). Kiekvieno pratęsimo metu tikrinamas asmens patikimumas, teistumas, sveikatos būklė ir privalomas civilinės atsakomybės draudimas (Bundesjagdgesetz § 17 Absatz 1). Egzaminas laikomas viena kartą, tačiau administracinė priežiūra yra nuolatinė. Vokietijoje taip pat egzistuoja jaunimo medžiotojo bilietas (*Jugendjagdschein*), kuris gali būti išduodamas asmenims nuo 16 metų, leidžiant medžioti tik prižiūrint patyrusiam medžiotojui ir laikantis papildomų saugumo reikalavimų (Bundesjagdgesetz § 15 Absatz 1). Tai atspindi ankstyvesnę medžiotojų rengimo tradiciją ir griežtesnę administracinę kontrolę.

Pagrindiniai sistemos skirtumai

Lietuvos medžioklės teisinis modelis yra centralizuotas ir grindžiamas vienkartinio kvalifikacijos patikrinimu bei neterminuotu medžiotojo bilieto galiojimu. Vokietijos sistema yra federalinė, pasižyminti periodine administracine kontrole, nuosavybės teisės integracija ir privalomu žemės savininkų telkimu į medžioklės bendrijas (*Jagdgenossenschaft*) (Bundesjagdgesetz § 9). Lietuvos modelyje medžioklės teisės subjektai nepriklauso nuo žemės nuosavybės, o Vokietijoje medžioklės teisė tiesiogiai kyla iš žemės valdymo, todėl susiformuoja mišrus viešosios ir privačios teisės modelis.

Esminiu skirtumu laikytina ir amžiaus riba medžiotojo bilietui: Lietuva taiko griežtą pilnametystės kriterijų, o Vokietija leidžia įgyti *Jugendjagdschein* nuo 16 metų, taip skatindama ankstyvą praktinių įgūdžių formavimą.

3. Medžioklės objektai: medžiojamųjų gyvūnų rūšys, medžioklės terminai ir limitai Lietuvoje ir Vokietijoje

Lietuvos ir Vokietijos medžioklės teisė reglamentuoja medžiojamųjų gyvūnų rūšis, medžioklės terminus ir kiekybinę kontrolę, tačiau šių sričių reguliavimo modeliai skiriasi pagal teisinę struktūrą ir taikomus valdymo instrumentus. Lietuvoje medžioklės objektų reguliavimas grindžiamas centralizuotu modeliu, o Vokietijoje – federaliniu, derinant federalinio ir federalinių žemių lygmens kompetencijas. Abiejų valstybių reguliavimą tiesiogiai veikia Europos Sąjungos teisė, visų pirma Paukščių direktyva 2009/147/EB ir Buveinių direktyva 92/43/EEB, nustatančios privalomus laukinių rūšių apsaugos standartus.

Medžiojamųjų gyvūnų rūšys Lietuvoje

Lietuvoje medžiojamųjų gyvūnų rūšių sąrašą ir medžioklės galimybes nustato Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklės, patvirtintos aplinkos ministro įsakymu. Rūšys skirstomos į stambiąją ir smulkiąją fauną, tačiau ne visos į sąrašą įtrauktos rūšys gali būti faktiškai medžiojamos – reali galimybė priklauso nuo nustatytų medžioklės terminų ir limitų. Pavyzdžiui, rudoji meška, stumbras ar lūšis yra įtraukti į medžiojamųjų gyvūnų sąrašą, tačiau jiems nenustatyti medžioklės terminai, todėl jų medžioklė draudžiama.

Medžioklės terminai Lietuvoje diferencijuojami keliais principais: pagal gyvūnų lytį ir amžių (pvz., briedžiai, elniai, stirnos), vienas terminas visai rūšiai (dauguma smulkiųjų gyvūnų, vilkas, šakalas) arba leidžiama medžioti visus metus (lapė, mangutas, kanadinė audinė, šernas ir kt.).

Papildomai taikomi rūšių sumedžiojimo limitai. Šiuo metu limituojami vilkai ir briedžiai (Medžioklės taisyklių 28 punktas). Vilkams kasmet nustatomas valstybės masto limitas, o briedžių limitai nustatomi savivaldybių komisijose pagal

populiacijų būklę ir daromą žalą. Vilko sumedžiojimo limitai Lietuvoje nustatomi taikant išimties mechanizmą pagal Buveinių direktyvos 16 straipsnį, todėl valstybė privalo pagrįsti, kad taikomos priemonės nedaro neigiamos įtakos rūšies apsaugos būklei. Medžioklės terminai ir limitai Lietuvoje grindžiami biologinio pagrįstumo principu, atsižvelgiant į rūšių apsaugos būklę, populiacijų dinamiką ir daromą žalą, taip įgyvendinant Europos Sąjungos teisės reikalavimus.

Medžiojamųjų gyvūnų rūšys Vokietijoje

Vokietijoje medžiojamųjų gyvūnų sąrašas nustatomas Federaliniame medžioklės įstatyme (Bundesjagdgesetz § 2), tačiau praktinį medžioklės reguliavimą detaliosi įgyvendina federalinės žemės. Federalinis sąrašas apima žinduolius ir paukščius, tačiau federalinės žemės gali jį papildyti, pavyzdžiui, įtraukdamos meškėną, mangutą ar egiptinę žąsį.

Faktinė galimybė medžioti konkrečią rūšį ne visada sutampa su jos įtraukimu į medžiojamųjų gyvūnų sąrašą. Kai kurioms rūšims federalinės žemės nenustato medžioklės terminų, todėl jos faktiškai nėra medžiojamos, nepaisant formalios klasifikacijos. Vilkas Vokietijoje priskiriamas griežtai saugomoms rūšims pagal Europos Sąjungos teisę, todėl jam taikomas bendras draudimas medžioti, leidžiant tik išimtis pagal rūšies apsaugos režimą (Buveinių direktyvos 12 straipsnis, IV priedas). Tai esminis skirtumas nuo Lietuvos, kur vilkas išlieka medžiojama rūšis su griežtai reglamentuotu sumedžiojimu.

Medžioklės terminai ir teritoriniai ribojimai

Federalinių žemių diskrecija ypač ryški nustatant medžioklės terminus ir teritorinius ribojimus. Bavarijoje medžioklės terminai yra artimi federaliniams, tačiau didelis dėmesys skiriamas laukinių gyvūnų populiacijų socialinei struktūrai. Kanopiniams gyvūnams, išskyrus šernus, taikomi skirtingi terminai pagal lytį ir amžių. Bavarijoje taip pat galioja teritoriniai apribojimai, pavyzdžiui, tauriųjų elnių medžioklė leidžiama tik specialiai nustatytose zonose (*Rotwildgebiete*), siekiant išlaikyti stabilias populiacijas ir apsaugoti miškų želdinius (Verordnung zur Ausführung des Bayerischen Jagdgesetzes § 17).

Žemutinėje Saksonijoje medžioklės terminai pasižymi didesniu lankstumu ir orientacija į praktinį populiacijų reguliavimą bei miškininkystės poreikius. Terminai dažniau koreguojami atsižvelgiant į ekologinę situaciją ir žalos mastą. Praktikoje taikomos aktualios žemės teisės nuostatos, o anksčiau galioję konsoliduoti terminų sąrašai naudojami tik kaip orientacinė medžiaga, todėl medžioklės terminai turi būti vertinami kartu su galiojančiais žemės teisės aktais.

Kiekybinė kontrolė: limitai ir medžioklės planai

Lietuvoje kiekybinė kontrolė taikoma ribotam rūšių skaičiui – briedžiui ir vilkui. Limitai nustatomi nacionaliniu lygmeniu, remiantis populiacijų būkle, daroma žala ir biologinės įvairovės apsaugos duomenimis. Vilko populiacijos valdymas grindžiamas Vilko apsaugos planu, patvirtintu aplinkos ministro įsakymu.

Vokietijoje kiekybinė kontrolė yra daug platesnė ir grindžiama privalomais sumedžiojimo planais (*Abschusspläne*), kurie yra įtvirtinti federalinėje teisėje (Bundesjagdgesetz § 21). Kanopinių gyvūnų, išskyrus šernus, sumedžiojimo planai taikomi visoje federacijoje, o jų įgyvendinimą ir koregavimą organizuoja federalinės žemės. Šie planai yra viena pagrindinių *Hegepflicht* įgyvendinimo priemonių.

Bavarijoje nustatant kanopinių gyvūnų sumedžiojimo planus reikšmingą vaidmenį atlieka miškininkystės ekspertiniai vertinimai (*Forstliches Gutachten*), kuriais remiantis siekiama suderinti miškų apsaugos ir medžioklės interesus (Bayerisches Jagdgesetz Art. 32). Žemutinės Saksonijos modelis labiau orientuotas į praktinius miškų ir žemės ūkio apsaugos poreikius, suteikiant didesnę diskreciją regioninėms institucijoms koreguoti sumedžiojimo apimtis.

Medžioklės objektų apibendrinimas

Apibendrinant galima teigti, kad Lietuvos ir Vokietijos medžioklės objektų, terminų ir kiekybinės kontrolės reguliavimas atspindi skirtingas teises ir administracines logikas. Lietuvoje vyrauja centralizuotas ir norminiu aiškumu pasižymintis modelis, o Vokietijoje – regioniška diferencijuota sistema, leidžianti jautriau reaguoti į vietines ekologines ir miškininkystės sąlygas. Kanopinių gyvūnų valdymas Vokietijoje per privalomus sumedžiojimo planus sudaro išsamesnę ir labiau struktūruotą populiacijų reguliavimo sistemą nei Lietuvoje.

Išvados

1. Lietuvos ir Vokietijos medžioklės teisinio reguliavimo struktūra grindžiama skirtingais valdymo modeliais. Lietuvoje taikomas centralizuotas, visoje valstybės teritorijoje vienodai galiojantis reguliavimas, o Vokietijoje – federalinis modelis, kuriame federaliniai įstatymai nustato bendruosius rėmus, o federalinės žemės juos detalizuoja pagal regionines ekologines ir administracines sąlygas.

2. Medžioklės subjektų sistema skiriasi dėl skirtingos laukinių gyvūnų teisinės doktrinos. Lietuvoje laukiniai gyvūnai laikomi valstybės ištekliais, o medžiotojo bilietas grindžiamas vienkartinio kvalifikacijos patikrinimu, tuo tarpu Vokietijoje medžioklės teisė siejama su žemės nuosavybe, nuolatine administracine kontrole ir ekologine atsakomybe.

3. Medžiojamųjų gyvūnų rūšių, medžioklės terminų ir kiekybinės kontrolės reguliavimas skiriasi taikomais instrumentais. Lietuvoje vyrauja centralizuotas limitavimo modelis, o Vokietijoje populiacijų valdymas grindžiamas regioniška diferencijuotais sumedžiojimo planais, leidžiančiais lanksčiau reaguoti į vietines ekologines ir miškininkystės sąlygas.

Literatūra

1. Alexy, R. (2002). *A theory of constitutional rights*. Oxford University Press.
2. Bayerisches Jagdgesetz (BayJG). (aktuali redakcija). <https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayJG>

3. Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
4. Bundesjagdgesetz (BJagdG). (aktuali redakcija). <https://www.gesetze-im-internet.de/bjagdG>
5. Bundesnaturschutzgesetz (BNatSchG). (aktuali redakcija). https://www.gesetze-im-internet.de/bnatschg_2009
6. Bürgerliches Gesetzbuch (BGB). (aktuali redakcija). <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>
7. Eisenhardt, K. M. (1989). Building theories from case study research. *Academy of Management Review*, 14(4), 532–550. <https://doi.org/10.2307/258557>
8. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 92/43/EEB. (1992). 1992 m. gegužės 21 d. dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos ir floros apsaugos (Buveinių direktyva). *OL L 206*, 1992-07-22. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:01992L0043>
9. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB. (2009). 2009 m. lapkričio 30 d. dėl laukinių paukščių apsaugos (Paukščių direktyva). *OL L 20*, 2010-01-26. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:02009L0147>
10. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. (1949). <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/>
11. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas. (galiojanti redakcija). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E2780B68DE62/asr>
12. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas „Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo“. (2000–2025). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.308F43BA7D00/asr>
13. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas „Dėl vilko (*Canis lupus*) apsaugos plano patvirtinimo“ Nr. D1-699. (2014). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5a65b7f03ccf1e498a79e861091cd92/asr>
14. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas „Dėl vilkų sumedžijimo per 2025–2026 m. sezoną limito patvirtinimo“ Nr. D1-151. (2025a). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/60ec3100aa7611f0a34db2fbd35a03b2>
15. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas „Kanopinių žvėrių sumedžijimo per 2025–2026 m. limitai“. (2025b). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6e73e8f172c111f0a8bbd1e98310677d>
16. Lietuvos Respublikos Konstitucija. (1992). Lietuvos Respublikos Seimas. <https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija20220522.htm>
17. Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas. (galiojanti redakcija). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.08F2F39FF20B>
18. Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas. (galiojanti suvestinė redakcija). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A92E17FD13/asr>
19. Niedersächsisches Jagdgesetz (NJagdG). (aktuali redakcija). <https://voris.wolterskluwer-online.de>
20. Verordnung über die Jagdzeiten (Jagdzeitenverordnung). (aktuali redakcija). https://www.gesetze-im-internet.de/jagdzeitv_1977/BJNR005310977.html
21. Verordnung zur Ausführung des Bayerischen Jagdgesetzes (AVBayJG). (1983). <https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayAVJG>
22. Zweigert, K., & Kötz, H. (1998). *An introduction to comparative law* (3rd ed.). Oxford University Press.

THE HUNTING LAW SYSTEM IN LITHUANIA AND GERMANY: STRUCTURE, SUBJECTS AND GOVERNANCE PRINCIPLES

Abstract

This article analyses the hunting law regulatory systems of Lithuania and Germany, with the aim of identifying their structural and functional similarities and differences. The study examines the structure of the legal hierarchy, the status of hunting law subjects, the hunting licence system, as well as the regulation of game species, hunting seasons and harvest limits. The research is based on a combination of document analysis, comparative analysis, logical analysis and synthesis methods. The document analysis method is applied to examine national and European Union legal acts, allowing for the identification of the content and structure of legal regulation. Using the comparative analysis method and applying a functional approach, Lithuanian and German legal solutions are compared with regard to analogous hunting governance issues. The findings indicate that Lithuania's centralised regulatory model is characterised by normative clarity, whereas Germany's federal system provides greater regional flexibility, enabling a more responsive adaptation to ecological and administrative conditions.

Keywords: hunting law; legal regulation; hunting permit; hunting seasons and limits; comparative analysis.